

УДК 378

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ У СТУДЕНТІВ ВНЗ

Ткач Ганна Валеріївна, кандидат педагогічних наук, кафедра педагогіки та іноземної філології, ХНЕУ ім. С.Кузнеця, м. Харків, Україна.

Корольова Ганна Володимирівна, аспірант, кафедра іноземних мов та перекладу
ХНЕУ ім. С.Кузнеця, м. Харків, Україна.

Анотація — У роботі відображено основні етапи формування професійної міжкультурної комунікації та висвітлено основні чинники, які впливають на цей процес.

Ключові слова — Міжкультурна комунікація, міжкультурна компетентність, навчальний процес, студент.

Процеси глобалізації й інтеграції сучасного суспільства, постійний розвиток міжнародного спілкування вимагають пошук шляхів підвищення ефективності вивчення світу і культури інших народів та подолання мовного та культурного бар'єру. Таким чином ці умови визначають мету навчання – це формування професійної міжкультурної комунікації у студентів ВНЗ.

Мета роботи – відобразити етапи формування професійної міжкультурної комунікації у студентів ВНЗ.

Предмет – професійна міжкультурна комунікація.

Об'єкт – процес формування професійної міжкультурної комунікації у студентів ВНЗ.

Термін «міжкультурна комунікація» вперше був введений у науковий обіг Г. Трейгером та Е. Холлом.

Міжкультурна комунікація — комунікація між представниками окремих культур, коли один учасник виявляє культурну різницю іншого. Це обмін інформацією, почуттями, думками представників різних культур. Має місце в бізнесі, туризмі, спорті, особистих контактах, науковому та освітньому світі тощо.

Головним чинником розвитку прогресивної та перспективної особистості студента ВНЗ – є вдосконалення професійної міжкультурної комунікації.

Особливу роль у формуванні професійної міжкультурної комунікативної компетенції відіграє процес навчання і виховання студентів. Науково-практичний досвід педагогічних досліджень показує, що на ефективність формування компетенцій у студентів впливають не лише вибрані педагогічні технології, а й умови, за яких відбувається навчально-виховний процес. Забезпечення необхідних умов є одним із основних принципів навчання. Відомо, що без них навчальний процес ефективно функціонувати не може.

Психолого-педагогічні умови виступають у декількох якостях: як обставини, як вимоги до організації процесу, як сукупність факторів, компонентів навчального процесу, які забезпечують успішність навчання і розвиток особистості студентів, як порядок дій, як середовище, у якому відбувається педагогічний процес, як ситуація, необхідна для вирішення завдання, як наявність засобів, правил і відношень, які забезпечують реалізацію цілі педагогічного процесу [4]. Під психолого-педагогічними умовами розуміють також «значущі продуктивні причини, які впливають на протікання і результат дидактичного процесу» [3].

Міжкультурна компетентність передбачає розвинену готовність студента університету до участі в міжкультурній комунікації, у тому числі на професійному рівні. Вона є інтегративною професійно-особистісною якістю, яка синтезує сукупність лінгвістичних, соціокультурних, професійних, культурологічних знань, умінь вербальної, невербальної і паравербальної комунікації, загальнокультурних та культурно-специфічних умінь, орієнтації (лінгвокраїнознавчої, пізнавальної, лінгвістичної, предметної, поведінкової орієнтацій) на комунікацію, на змістовно-смісловій основі продуктивної реалізації

функціоналу “діалогу культур” як освітнього мета-принципу.

Готовність студентів до міжкультурної комунікації базується на спеціальних знаннях (лінгвістичних, соціокультурних), передбачаючи інтенсивний розвиток гносеологічного компонента компетентності разом із наявністю необхідної аксіологічної лінії розвитку.

Домінуючим компонентом формування міжкультурної компетентності є самоаналіз та самооцінка, оскільки міжкультурна компетентність як якість особистості є наслідком закріплених у поведінці актів діяльності та вчинків. Саме самоаналіз закріплює здатність людини до вирішення типових і нестандартних завдань міжкультурної комунікації [1].

Зовнішніми чинниками розвитку готовності до міжкультурної комунікації є: професійні цілі навчання іноземної мови в університеті, які містять: підготовку студентів до безпосередньої комунікації з носіями мови; використання іноземної мови у майбутній професійній діяльності, що передбачає формування вмінь та навичок, необхідних для іншомовної діяльності з вивчення загальнонаукової, соціокультурної інформації; здійснення культурного і ділового спілкування, спільної наукової та виробничої роботи; Педагогічні науки виховні цілі університетської освіти, що можуть бути інтерпретовані з таких позицій: орієнтація на гуманізацію освіти; навчання в дусі діалогу культур; розвиток ціннісних орієнтацій стосовно культурної спадщини своєї країни; розвиток здатності проникнення в культуру країни, мова якої вивчається в процесі зіставлення громадських, культурних і мовних реалій; виховання взаєморозуміння та терпимості стосовно чужої культури, інакомислення; розвиток здатності розуміти людину іншої культури, віри, мислення; виховання шанобливого ставлення до народу, нації та прийнятих у країні звичаїв; розвиток розуміння соціокультурної приналежності до національної і світової спільноти; розвиток здатності орієнтуватися в ціннісних категоріях суспільства.[1].

Зміст навчання іноземних мов завжди спрямовано на розвиток особистості студента за допомогою формування його лінгвістичної та комунікативної компетенцій для низ-

ки сфер спілкування в його майбутній діяльності, а саме: навчально-професійної, соціально-побутової, соціально-ділової, соціально-культурної і суспільно-політичної.

Засвоєння студентом іноземної мови в сучасному вищому навчальному закладі відбувається за допомогою як традиційних, так і сучасних, активних методів та прийомів навчання з використанням аудіо- і відеоматеріалів, у навчальному діалозі як особливій навчально-комунікативній сфері, що забезпечує суб'єктно-сміслове спілкування, самореалізацію особистості.

Засобами навчання є як текстові навчальні автентичні курси, так і аудіо- та відеоавтентичні курси із завданнями, що відображають особливості мови, побуту, життя, історії, культури країн досліджуваної мови.

Отже на формування професійної міжкультурної комунікації у студентів ВНЗ впливають такі чинники: по-перше, психолого-педагогічні умови, по-друге, готовність студента ВНЗ до міжкультурної комунікації, по-третє, самоаналіз та самооцінка, а також засоби навчання.

Список використаної літератури

1. Бахов, І. С. Формування професійної міжкультурної комунікації у майбутніх перекладачів : монографія [Текст] / І. С. Бахов. – К. : ДП “Вид. дім “Персонал”, 2009. – 270 с.
2. Бацевич Ф. С. Словник термінів міжкультурної комунікації / Ф. С. Бацевич. — К., 2007.
3. Подласый И.П. Педагогика / И.П. Подласый . – М.: Просвещение ; Гуманитарный издательский центр ВЛАДОС . – 1996 . – 432с.
4. Фролова О.А. Формирование межкультурной компетенции студентов высших учебных заведений экономического профиля в современных условиях : дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01 / О.А. Фролова . – М., 2002. – 297 с.

Автори

Ткач Ганна Валеріївна, викладач кафедри педагогіки та іноземної філології, ХНЕУ ім. С.Кузнеця. (annatkach2311@gmail.com).

Корольова Ганна Володимирівна, аспірант кафедри іноземних мов та перекладу, ХНЕУ ім.С.Кузнеця.(an.korolyova28@yandex.ru).

Тези доповіді надійшли 05 лютого 2017 року.

Опубліковано в авторській редакції.